

Ajalised lehked ähvardavad ilmaga!

Lehed on kõrgemad kohused kui "nervide triikimine".

Viis aastat on Maalehes ilmunud ilmalehekülge. Meie – nii lugejad kui kirjutajad – oleme selle aja jooksul kindlasti muutunud, ilmad samuti. Iseasi, kas sedana on teinud ka maakera kliima.

Ega ole küll. Kliimamuutusi hakatakse märkama alles aastakümnete, isegi sajandite möödudes. Muutunud on aga kindlasti inimeste suhtumine kliimasse. Seda on aidanud kujundada just meedia.

Pressiteate jälgedes

Kui mulle tehti ettepanek kirjutada lugu, kuidas on ajakirjandus valgustanud toda igati aktuaalset probleemi, sattus pihku klimatoloog Ann Henderson-Sellersi artikkel "Soosinad kliimast: meedia kliima muutustest" ajakirjas Climate Research.

Selles kirjeldab Austraalia professor, kuidas edastati kaheksa aasta eest sealseis lehtedes ilmateenistuse pressiteadet sellest, mis võib juhtuda tulevikus troopiliste tormidega.

Viimases ennustati tsüklooni intensiivsuse mõningast kasvu, peavalu kindlustuskompaniidele jne.

Paar päeva hiljem olid lehtedes suured pealkirjad, nagu: "Supertsüklonid on horisonidil, ütlevad teadlased!", "Soojenemine toob kaasa tsüklooni-ohu!", "Kindlustus vajab fakte". Töö viimane olevat olnud kõige korrektsem pealkiri.

Hoopiski polnud pressiteates ega intervjuudes kõne all näiteks see, et tuule kiirus sõltub otseselt sellest, kui kähku me fossiilseid kütuseid põletame.

Edasi järgneb artiklis pikem arutelu, kuidas meediaga suhelda, et ei tekiks vastastiku-seid arusaamatusi.

Teadlased, kes annavad intervjuusid, on ju tavaliselt "kahvatud kiilaspäised valges kitlis mehed, kes kogeldes loevad oma jutu kaamera ees paberitükilt maha ning kaovad kergendustundega tagasi armasse laborisse".

Aina ähvardused!

Kuidas on lood meil? Otsisin Internetist kliimamuutustega seotud artiklite pealkirju ja sain säärase tulemi: "Maailma ähvardab kokkuvarisemine!", "Inimkonda ähvardab väljasuremine!", "Soojenev kliima

ähvardab jäävaba Arktikaga", "Euroopat ähvardab jääaeg!", "Kliima soojenemine ähvardab turismi", "Maakera soojenemine ähvardab suurte ohtudega", "Kliima soojenemine ähvardab jääkarusid" jne.

Eks ta ole. Tegelikult võiks ühe loo pealkiri olla kui kübar elatanud daamile – tagasihoidlik, kuid peegeldama sisu. Võiks, aga ei tohi olla, sest pealkiri peab ju lugema kutsuma, lööma kõmulisusega.

Sada viis aastat tagasi jäi Tartu leht pealinna omadest ses suhtes maha: Postimehe lugejad kurtsid, et "Tallinna lehed Ahvrika sündmustest põnevamalt pajatavad". Lugejaid

lohutati: "Ega ajaleht või sellepärast tõsiste teadete juurest üsna kõrvale astuda, et mõnede lugejate ergud sellel sihil laste viisi kõiksuguseid muinasjuttusid taga ajavad. Ajalehel on kõrgemad kohused kui "nervide triikimine"".

Paarkümmend aastat tagasi viidi ujuv naftapuur torn Põhjamerra. Oli äärmiselt ohtlik operatsioon, ka ilmaprognos pidi olema täpne. Tormiga oleks reis võinud sootuks õnnetult lõppeda. Kui torn paika sai, keeldusid aga isegi soliidsed Briti lehed sellest kirjutamast – ohvreid ju polnud!

Hoiatus kulub marjaks ära

Lõpetuseks veel ühest hiljutisest segadusest seoses mainekas teadusajakirjas Science akadeemik Anto Raukase osalusel ilmunud artiklist "Viimase mandrijääatumise lõpp Skandinaavia jääkilbi kaguosas".

Kohe ilmusid meie lehtedes vastukajad, nagu "Anto Raukas kummutab [...] müüdi kliimasoojenemisest" jne. Esimese hooga omistati artikli autoreile selliseid järeldusi, mida seal mitte polnud. Meedia äritamiseks piisas ainult peal-

kirjas olnud "müüdi kummumistamisest".

Samal hommikul ründas mind üks raadionaine – kas nüüd tohime siis rahulikult jälle õhku saastama hakata, nagu Raukas väidab?!

Võisin vaid vastata, et kuigi ma pole lugu ennast lugenud, nii hull see asi küll ei saa olla.

Isegi kui näiteks linnavalitsust kirutakse mustade tänavate pärast, püüate ju oma korteri ikka puhta hoida. Hiljem selgus, et artiklis polnud

üldse juttu inimõjust kliimale.

Ja kõige lõpuks hoiatus telefoni-intervjuude andjaile: rääkige selgelt, korrake fakte, muidu peate hiljem päevade viisi selgitama, et teist saadi valesti aru või polnud hästi kuulda.

Ainuke lohutus on eksijale Anton Hansen Tammsaare sõnad: "Ajaleht on hea asi – loed läbi ja kohe unustad!"